

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора

Рєпіної Інни Миколаївни

на дисертаційну роботу Чередник Анни Олегівни на тему:

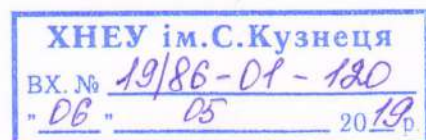
«Забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при
виборі організаційної форми венчурного бізнесу»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за
видами економічної діяльності)

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами.

Однією з вагомих складових промисловості України є машинобудування, від його загального стану та ефективності розвитку його підприємств залежить розвиток інших ланок промисловості та економіки країни в цілому, оскільки кінцевим продуктом виробництва машинобудування забезпечуються як підприємства, так і населення, створюється матеріально-технічна база господарюючих суб'єктів. За останні роки рівень ефективності розвитку машинобудівних підприємств України значно погіршився, про що свідчить падіння обсягу реалізації продукції та зростаючий відсоток збиткових підприємств у досліджуваному виді економічної діяльності. Зазначені тенденції розвитку в цілому пов'язані з низкою кризових явищ, які у повній мірі можуть охарактеризувати стан економіки: зростаючий рівень інфляції, невизначеність торгівельних відносин з країнами ЄС, різке падіння платоспроможності машинобудівних підприємств та низький рівень впровадження інновацій в діяльність, зниження конкурентоспроможності машинобудівної продукції на зовнішніх і внутрішніх ринках, тощо.

Між тим, сьогодні євроінтеграційні процеси в країні зумовили зростання конкуренції на ринках збуту, висуваючи вітчизняному машинобудівному підприємству високі вимоги до відповідної якості продукції та застосування інновацій в виробничому процесі. Вирішення даних питань в умовах кризового становища, яке є наявним на даний момент, неможливе без впровадження високотехнологічних інноваційних розробок та досліджень в

виробництво, отже, виникає необхідність в дослідженні нових шляхів забезпечення ефективності розвитку підприємств, одним із яких є вибір та впровадження певної організаційних форм венчурного бізнесу.

Тому поглиблення теоретичних положень, удосконалення методичних підходів і розроблення практичних рекомендацій щодо забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу, що є метою дослідження Чередник А. О., має як наукове, так і практичне значення.

Як засвідчено в дисертації Чередник А. О., вона за науковою спрямованістю відповідає науково-дослідним роботам Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, у яких знайшли відображення результати наукових досліджень автора при виконанні теми «Забезпечення ефективності розвитку та якості управління в підприємницькій діяльності» (номер державної реєстрації 0117U001629). Аналіз змісту дисертації дозволяє впевнено стверджувати, що її виконання дозволило зробити вагомий внесок у виконання дослідницьких робіт університету.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації, в достатній мірі обґрунтовані. Виконане дослідження, свідчить про широку і глибоку обізнаність дисертанта з науковими працями вітчизняних і зарубіжних вчених, в яких досліджуються теоретико-методичні засади забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу.

Автор використав широкий арсенал сучасних методів дослідження: аналіз і синтез, метод статистичного аналізу, метод центрів тяжіння, таксономічний аналіз, кореляційно-регресійний аналіз, експертне оцінювання, метод ПАТТЕРН, графічний. Кваліфіковане їх використання дозволило дисертанту зробити особистий внесок у розвиток теоретичних засад та науково-методичного забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу, довести

рекомендації та пропозиції до рівня їх практичного використання на машинобудівних підприємства регіону.

Логічна структура дисертаційної роботи визначається її метою та поставленими в роботі завданнями, які виконано в повній мірі. Ґрунтовний аналіз наявного стану ефективності розвитку вітчизняних машинобудівних підприємств та розкриття сутності венчурного бізнесу дозволили автору провести поглиблене дослідження причин, що обумовлюють проблемну ситуацію у цій сфері, та обґрунтувати висновки і пропозиції щодо методів і засобів її розв'язання. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи визначається сукупністю розвинутих теоретичних положень і методичного забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу.

Автором здійснено глибокий аналіз сучасних економічних теорій та підходів до визначення поняття «венчурний бізнес» (с. 34-39). В роботі виділено ознаки, за якими можна систематизувати існуючі визначення венчурного бізнесу: розуміння венчурного бізнесу як ризикового бізнесу, як форми відтворення фінансового капіталу, як підприємницької діяльності або її сфери, як фінансування інноваційного розвитку підприємства (с. 40-41). На основі синтезу ознак венчурного бізнесу як підприємницької діяльності та інвестування в інноваційний розвиток компанії, автором запропоновано визначення поняття венчурний бізнес, що дозволило дисертанту розвинути поняття «ефективність розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу» як «співвідношення економічного ефекту, отриманого від вибору організаційної форми венчурного бізнесу, у рамках якого відбувається використання ризикових інвестицій у інноваційному розвитку машинобудівного підприємства, що надає позитивні зміни кількісних та якісних показників, до витрачених ресурсів, що несе інвестор під час здійснення даної підприємницької діяльності» (с. 43).

Проведений в роботі аналіз існуючих теоретичних підходів до оцінювання ефективності розвитку машинобудівних підприємств (с. 44-56) дозволив виділити ключові показники ефективності розвитку підприємства та, систематизувати за групами: ефективність внутрішніх бізнес процесів та науково-технічний рівень виробництва, ефективність клієнтської складової,

ефективність роботи персоналу та ефективність фінансової складової, що дозволяє в повній мірі оцінити рівень розвитку підприємства (с. 58).

Ґрунтуючись на проведеному в роботі дослідженні теоретико-методичних засад із забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств, здобувачем удосконалено технологію забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу (с. 61), яка містить комплекс методичних підходів щодо оцінки ефективності розвитку підприємства, виявлення необхідності залучення інновацій, організації процесу вибору форми венчурного бізнесу, відбору венчурних проектів та оцінюванні їх ризиків, прогнозування ефективності вибору певної організаційної форми венчурного бізнесу. Чередник А. О. справедливо обґрунтовує послідовність етапів технології та зазначає, що її використання дозволить машинобудівним підприємствам ефективно впроваджувати венчурне фінансування інновацій в діяльність. Між тим, автор проаналізувала взаємозв'язки інноваційною складової роботи підприємства та венчурного бізнесу та визначила, що існує індикатор, який сигналізує про необхідність залучення інновацій (с. 63-66). Заслугує на увагу, сформований в роботі перелік організаційних форм венчурного бізнесу, до яких автор відносить: внутрішні венчури, зовнішні венчури та незалежні венчури, основною відмінністю яких є ступінь впливу інвестора на прийняття рішень при впровадженні інновацій (с. 78-80).

Здобувачем ґрунтовно проаналізовано наявний стан машинобудування в цілому, зокрема тенденції фінансових результатів підприємств та структуру джерел фінансування тощо (с. 85-101). Автор аргументовано доводить, що машинобудівні підприємства працюють в жорстких умовах за крайньої обмеженості фінансових ресурсів та пропонує методичний підхід до оцінювання ефективності розвитку промислового підприємства (с. 104). Чередник А. О. обґрунтовано використовує економіко-математичний метод центрів тяжіння та формує інваріантну модель оцінки ефективності розвитку машинобудівного підприємства з постійним переліком оцінюваних показників (с. 105-110). В роботі проведено оцінювання ефективності розвитку сімох підприємств машинобудування з використанням запропонованої інваріантної моделі (с. 111-116). Використання таксономічного аналізу дозволило автору

обґрунтувати інтегральний показник ефективності розвитку машинобудівного підприємства (с. 117-120), що заслуговує особливої уваги.

Варто відмітити удосконалений в роботі методичний підхід до оцінювання необхідності залучення інновацій на машинобудівному підприємстві (с. 126). Особливістю запропонованого підходу є виявлення індикаторів інноваційного розвитку за напрямками розробки венчурних проектів. З його використанням автором обґрунтовано направленість подальшого інноваційного розвитку аналізованих підприємств при впровадженні організаційної форми венчурного бізнесу (с. 127-132).

Науковий та практичний інтерес має запропоноване в роботі організаційно-інформаційне забезпечення процесу вибору форми венчурного бізнесу для розвитку машинобудівних підприємств (с. 143). Послідовна реалізація запропонованого процесу дозволила, з використанням методу ПАТТЕРН, обґрунтувати доцільність впровадження певної організаційної форми венчурного бізнесу на кожному з аналізованих підприємств та джерела фінансування (с. 145-154). Для впровадження певної форми венчурного бізнесу в роботі удосконалено шаблон типової організаційної структури підприємства з урахуванням введення внутрішнього венчуру та сформовано матрицю розподілу функціональних обов'язків учасників на етапах розробки та реалізації венчурного проекту (с. 156-162).

Окрему увагу слід приділити удосконаленому методичному підходу до оцінювання та прогнозування ситуаційних ризиків на етапах розробки та реалізації венчурного проекту (с. 177). З використанням запропонованого методичного підходу, який враховує процес прогнозування ймовірних втрат на кожному з етапів розробки та реалізації венчурного проекту за сценаріями розвитку, в роботі виконано обґрунтоване порівняння очікуваних доходів та ймовірних втрат з обсягом запланованих інвестицій за проектами від аналізованих підприємств (с. 178-189).

Суттєвим внеском у розвиток науково-методичного забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу слід кваліфікувати процес прогнозування ефективності розвитку підприємства, який базується на результатах від реалізації венчурного проекту та кореляційно-регресійній залежності інтегрального показника ефективності розвитку та його складових

(с. 192). З використанням запропонованого процесу в роботі розраховано прогнозні значення показників ефективності розвитку за групами та інтегрального показника (с. 193-200), які підтвердили основну гіпотезу дослідження: правильний вибір організаційної форми венчурного бізнесу дозволяє забезпечити ефективність розвитку машинобудівного підприємства.

Отримані автором наукові результати мають високий ступінь обґрунтованості, що підтверджується узагальненням значної кількості фундаментальних праць вітчизняних та закордонних вчених-економістів, використанням великого обсягу статистичної інформації, достатньою апробацією та впровадженням у виробництво.

3. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів.

Наукове значення результатів проведеного дослідження полягає у розробці теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій, які збагачують економічну науку з питань забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу.

Практична цінність результатів дослідження полягає у розробці методичного забезпечення, використання якого надає можливість машинобудівним підприємствам ефективно впроваджувати організаційні форми венчурного бізнесу в діяльність.

Основні положення дисертації, що мають прикладний характер, знайшли практичне застосування на вітчизняних підприємствах: ПАТ «Коннектор», ТОВ «Інтер-Ліфт». Також практична цінність результатів підтверджується їх використанням у навчальному процесі у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця при підготовці бакалаврів за спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

4. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

За темою дисертації опубліковано 15 праць, з них у фахових виданнях – 8, зокрема 3 наукові статті у наукових фахових виданнях України, 4 статті у

наукових періодичних виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави. В опублікованих працях здобувача повно відображено сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукова новизна. Результати дослідження доповідались і отримали позитивну оцінку на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. З огляду на це апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація має структуру, що відповідає діючим вимогам, яку висуваються до дисертацій: анотацію, ключові слова, зміст, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності. Автореферат забезпечує ідентичність основних положень, висновків та пропозицій роботи.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Оцінюючи в цілому достатній рівень розробки теоретико-методологічних і методичних положень, практичних рекомендацій, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій, необхідно відмітити, що деякі положення є дискусійними.

1. Проблему переосмислення поняття венчурний бізнес автор вирішує у площині виділення ознак розуміння як ризикового бізнесу, як форми відтворення фінансового капіталу, як підприємницької діяльності або її сфери та як інвестування в інноваційний розвиток підприємства (С. 40-41). В основу розвинутого визначення поняття венчурний бізнес в роботі покладено синтез підприємницької діяльності та інвестування в інноваційний розвиток підприємства. Проте у роботі недостатньо чітко визначено, чому не сконцентровано увагу на ризиковому бізнесі, якому автор приділяє значну увагу в дослідженні.

2. Дискусійним моментом доцільно вважати те, що оцінку ефективності венчурного проекту автор пропонує проводити за розрахунком загально відомих показників: чистого дисконтованого доходу, індексу прибутковості, та періоду окупності (с. 77), але чи достатньо цього переліку саме для

венчурного проекту, адже його головною відмінністю є інноваційність отриманих результатів.

3. В роботі під час аналізу існуючих визначень поняття «венчурний бізнесу» автор приділяє багато уваги науковим працям іноземних та вітчизняних авторів, зокрема окремо розглядає поняття «бізнес» та «підприємництво». Слід було б більш детально розглянути представлені в науковій літературі теорії підприємництва, адже саме вони у повній мірі розкривають сутність феномену.

4. Деякі положення і висновки дослідження слід визнати дискусійними. Так при обґрунтуванні методичного підходу до оцінювання необхідності залучення інновацій для розвитку підприємства (с. 126) слід було б більш детально розглянути етап формування шкали оцінювання інтегрального індикатора інноваційного розвитку підприємства.

5. Здобувач в достатній мірі описує процес вибору певної організаційної форми венчурного бізнесу, для чого використовує метод ПАТТЕРН, проводить оцінювання на всіх рівнях побудованої ієрархії (с. 151-154), але в роботі не приділено достатньої уваги ґрунтовному аналізу узгодженості думок експертів в процесі вибору певної організаційної форми венчурного бізнесу.

6. Під час розрахунку інтегрального показника ризиковості венчурних проектів за підприємствами в рамках методичного підходу до оцінювання і прогнозування ситуаційних ризиків на етапах розробки венчурного проекту (с. 185), при прогнозуванні ризиків комерціалізації поряд з можливістю невиконання умов договору, можливих проблем зі сплатою платежів, недоотримання фінансових ресурсів, автор не враховує не підтвердження сподівань щодо придбаного патенту на виробництво продукції.

Висловлені зауваження і зазначені недоліки несуттєво знижують позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Чередник А. О.

7. Загальний висновок.

Дисертаційну роботу Чередник А. О. «Забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу» можна визнати завершеним науковим дослідженням, результати якого дозволяють вирішити актуальне науково-практичне завдання

з поглиблення теоретичних положень, удосконалення методичного забезпечення і розроблення практичних рекомендацій щодо забезпечення ефективності розвитку машинобудівних підприємств при виборі організаційної форми венчурного бізнесу..

Дисертація Чередник А. О. за змістом й якістю теоретичних та методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеню кандидата економічних наук. Вибрану тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито; поставлену мету досягнуто; завдання дисертаційної роботи в цілому виконано. Тема дисертації відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Автореферат дисертації необхідним чином розкриває основні її положення та висновки, є ідентичним дисертації за структурою та змістом та не містить інформації, що є відсутньою у дисертаційній роботі.

Дисертація за своїм змістом відповідає п. п. 9, 11, 12, 13, 14 для «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор – Чередник Анна Олегівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності);.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри економіки та підприємництва

ДВНЗ «Київський національний

економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

 Т. М. Репіна

